

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 71 0 P 309901 23 Rev
Dana, 05.03.2024. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Senada Tice, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja DI T. d.o.o. Č.-R., DIP J.C. d.o.o. R., i M.J. iz R., koje zastupa D.S., advokat iz B., protiv tuženih: A.B. a.d. B., koju zastupaju S.D., D.M., N.V., T.S. i Đ.D., advokati iz B., H. d.o.o. S., i B. d.o.o. B., koje zastupa T.C., advokat iz B., radi utvrđenja ništavosti ugovora, vrijednost spora 1.484.114,59 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 309901 22 Gž od 19.09.2022. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 05.03.2024. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženih za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosima od po 5.923,13 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 309901 21 P 2 od 20.12.2021. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja za utvrđenje da su ništavi ugovor o finansijskom lizingu pokretnina broj: ... od 06.12.2000. godine, ugovor o finansijskom lizingu pokretnina broj: ... od 04.02.2003. godine, ugovor o finansijskom lizingu pokretnina broj: ... od 07.03.2003. godine (očiglednom omaškom u tužbenom zahtjevu navedeno od 07.02.2018. godine) i ugovor o cesiji od 06.12.2014. godine, ugovor o zajmu broj: ... od 31.10.2007. godine, te da kao ništavi ne proizvode pravno dejstvo. Obavezani su tužitelji da tuženima nadoknade troškove parničnog postupka i to: A.B. a.d. B. u iznosu od 11.391,60 KM, te H. d.o.o. S. i B. d.o.o. Banjaluka u iznosu od 17.769,39 KM, sve sa zakonskom zateznom kamatom od dana donošenja presude do isplate, a odbijeni su zahtjevi svih tuženih za naknadu troškova u preostalom dijelu.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 309901 22 Gž od 19.09.2022. godine, povodom žalbe tužitelja i po službenoj dužnosti, prvostepena presuda je ukinuta i tužba odbačena, u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev za utvrđenje da su ništavi ugovor o finansijskom lizingu pokretnina broj: ... od 06.12.2002. godine (pogrešno označeno od 06.12.2000. godine), ugovor o finansijskom lizingu pokretnina broj: ... od 04.02.2003. godine, ugovor o finansijskom lizingu pokretnina broj: ... od 07.03.2003. godine (pogrešno označeno od 07.02.2018. godine) i ugovor o cesiji od 06.12.2004. godine (pogrešno označeno od 06.12.2014. godine), dok je u ostalom dijelu žalba tužitelja odbijena i ista presuda potvrđena u preostalom dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev za utvrđenje da je ništav ugovor o zajmu

broj: ... od 31.10.2007. godine i dosuđujućem dijelu odluke o troškovima postupka. Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 4.935,63 KM, kao i zahtjevi tužene A.B. a.d. B. za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 5.923,12 KM, te tuženih H. d.o.o. S. i B. d.o.o. B. za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 5.923,12 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se drugostepena presuda preinači ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovorima na reviziju tuženi su predložili da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja za utvrđenje ništavosti ugovora bliže označenih u izreci prvostepene presude.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da su H.L. d.o.o. S., kao davalac lizinga i DI T.Č. zaključili ugovore o finansijskom lizingu broj ... od 06.12.2002. godine za nabavku opreme za finalnu preradu drveta u iznosu od 314.504,15 eura, ugovor broj ... od 04.02.2003. godine za nabavku kotlovnice u iznosu od 85.500,00 eura, ugovor broj ... od 07.03.2003. godine za nabavku opreme za finalnu preradu drveta u iznosu od 61.944,75 eura; da je između tužitelja DI T.Č., kao korisnika kredita i K.b. a.d. B., kao davaoca kredita, zaključen ugovor o kreditu broj ... od 16.07.2003. godine, po kojem je korisniku kredita odobren kredit u iznosu od 280.000,00 KM sa rokom vraćanja od 12 mjeseci, te da su po navedenom ugovoru predviđena sredstva obezbjeđenja (15 sopstvenih mjenica, 5 mjenica od strane M.J. i zasnivanje založnog prava na nekretninama DI T.); da je između H. A.A.L. d.o.o. S. kao ustupioca i H.L. d.o.o. S. kao prijemnika i DI T.Č. kao dužnika zaključen ugovor o cesiji 06.12.2004. godine ovjeren kod Osnovnog suda u Kotor Varoši pod brojem 1294/04 dana 27.12.2004. godine kojim je ustupilac ustupio svoje potraživanje prema dužniku po osnovu ugovora o kreditu broj ... prijemniku tj. H.L., a koje potraživanje je u momentu ustupanja iznosilo 329.865,30 KM, da su se ugovorne strane sporazumjele da na prijemnika prelaze i sporedna prava među kojima je i založno pravo na nekretninama i pokretnim stvarima; da je između H.A.A.L. d.o.o. S. u svojstvu zajmodavca i DIP J.C. iz R. u svojstvu zajmoprimca zaključen ugovor o zajmu broj ... od 13.10.2007. godine na temelju kojeg je zajmodavac zajmoprimcu dao zajam u iznosu od 718.917,90 eura sa ugovorenim vraćanjem od 120 mjesečnih rata, a sve u svrhu zatvaranja obaveza DI T.Č. prema zajmodavcu; da je između H.A.A.L. d.o.o. S. kao povjerioca, DI T.Č. i M.J., te N.P. kao solidarnih dužnika, zaključen ugovor o solidarnom dužništvu 31.10.2007. godine kojim su se solidarni dužnici saglasili da svojom pokretnom i nepokretnom imovinom odgovaraju za sve obaveze zajmoprimca iz ugovora o zajmu od 31.10.2007. godine; da je na zapisniku Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu od 26.12.2007. godine u predmetu broj IP-07-000058 doneseno rješenje da se na osnovu sporazuma stranaka određuje uknjižba založnog prava u korist tražioca izvršenja H.A.A. L. d.o.o. S. na nepokretnostima u vlasništvu založnih izvršenika DI T.Č. na osnovu potraživanja po osnovu ugovora o zajmu od 31.10.2007. godine; da je H.A.A.L. d.o.o. S. dana 25.09.2008. godine uputio zajmoprimcu obavještenje o raskidu ugovora o zajmu od 13.10.2007. godine kojim je obavijestio zajmoprimca i solidarne dužnike da se ugovor o zajmu raskida zato što zajmoprimac ne izvršava svoje obaveze i da danom raskida dospijevaju sva potraživanja u iznosu od 1.484.114,59 KM; da je Osnovni sud u Mrkonjić Gradu kao izvršni sud donio zaključak broj 75 0 Ip 006011 08 Ip dana 30.01.2018. godine o prodaji založenih nekretnina i

pokretnih stvari koje su vlasništvu DI T. Č.; da je H. d.o.o. S. tužitelju M.J. dostavila obavijest o ustupanju potraživanja od 24.06.2019. godine u kojem ga obavještava da sva svoja potraživanja po osnovu ugovora o zajmu od 13.10.2007. godine sa pripadajućim aneksima i datim obezbjeđenjima prenosi kupcu B. d.o.o. B.; da je presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 278460 18 P od 04.12.2018. godine odbijen tužbeni zahtjev tužitelja DI T. Č., DIP J.C. R. i M.J. iz R., protiv tuženih A.b. a.d. B. i H. d.o.o. S. za utvrđenje ništavosti ugovora o finansijskom lizingu pokretnina broj ... od 06.12.2002. godine, ugovora o finansijskom lizingu pokretnina broj ... od 04.02.2003. godine, ugovora o finansijskom lizingu pokretnina broj ... od 07.03.2003. godine i ugovora o cesiji od 06.12.2004. godine i da je ta presuda potvrđena presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 278460 19 Gž od 12.12.2019. godine.

Polazeći od naprijed utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da nije osnovan prigovor presuđene stvari u smislu odredbe člana 196. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), jer u predmetu toga suda broj 71 0 P 278460 18 P, u kojem je donesena pravosnažna odluka i u ovoj pravnoj stvari, ne postoji identitet parničnih stranaka, jer se pored tuženih A.B. a.d. B. i H. d.o.o. S. u ranijoj parnici u ovoj parnici pojavljuje i tuženi B. d.o.o. B., da u te dvije parnice nije isti ni identitet tužbenog zahtjeva, jer se pored ugovora o lizingu i cesiji u ovoj parnici traži utvrđenje ništavosti i ugovora o zajmu od 31.10.2007. godine. Našao je da je osnovan prigovor nedostatka aktivne legitimacije u odnosu na tužitelja DI T.Č. u dijelu tužbenog zahtjeva koji se odnosi na ništavost ugovora o zajmu jer isti nije bio ugovorna strana u tom ugovoru, te u odnosu na tužitelja DIP J. C. R. u dijelu tužbenog zahtjeva kojim se traži utvrđenje ništavosti ugovora o finansijskom lizingu i ugovora o cesiji, jer taj tužitelj nije bio ugovorna strana u navedenim ugovorima, kao i u odnosu na tužitelja M.J. po svim ugovorima koji su obuhvaćeni tužbenim zahtjevom, jer on nije bio ugovorna strana u tim ugovorima. Zaključio je da je osnovan i prigovor nedostatka pasivne legitimacije tužene A.B. a.d. B. u odnosu na tužbeni zahtjev za utvrđivanje ništavosti ugovora o lizingu i ugovora o zajmu jer ona nije bila ugovorna strana u tim ugovorima, te tuženog B. d.o.o. B. u odnosu na postavljeni tužbeni zahtjev jer isti nije bio ugovorna strana ni u jednom ugovoru čija se ništavost traži u ovom sporu. Zauzeo je stav da pobijani ugovori o finansijskom lizingu i ugovor o zajmu nisu ništavi jer su zaključeni saglasnom izjavom volja ugovornih strana u smislu odredbe člana 26. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/86, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, u daljem tekstu: ZOO), te da nisu protivni prinudnim propisima, da ne postoje zakonski razlozi za ništavost ugovora o cesiji jer banka koja je zaključila ugovor o kreditu može svoje potraživanje po osnovu ugovora o kreditu prenijeti na treće lice i time se ne dira u njena ovlaštenja da samo banka može zaključiti ugovor o kreditu i da takav prenos nije u suprotnosti sa odredbom člana 47. Zakona o bankama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 44/03, 74/04, 116/11, 5/12 i 59/13, u daljem tekstu: ZB) i člana 1065. ZOO, te je tužbeni zahtjev u cijelosti odbio kao neosnovan pozivom na odredbe članova 103, 436, 437, 557. i 1065. ZOO i odredbu člana 6. Zakona o lizingu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 70/07 i 116/11).

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbi tužitelja, prihvatio kao pravilna činjenična utvrđenja, ali ne u potpunosti i pravni stav prvostepenog suda, pa je žalbu djelimično usvojio, nalazeći da je o dijelu tužbenog zahtjeva koji se odnosi na ugovore o lizingu i o cesiji pravosnažno odlučeno ranijom presudom na koju su se pozvali tuženi, te je u tom dijelu tužbu odbacio pozivom na odredbu člana 196. stav 2. ZPP, a u dijelu koji se odnosi na utvrđenje ništavosti ugovora o zajmu žalbu odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena drugostepena odluka je pravilna i zakonita.

Kako iz utvrđenog činjeničnog stanja u predmetnoj pravnoj stvari, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. ZPP, proizlazi da je presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 278460 18 P od 04.12.2018. godine, koja je potvrđena presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 278460 19 Gž od 12.12.2019. godine, odbijen tužbeni zahtjev tužitelja DI T.Č., DIP J. C. R. i M.J. iz R., protiv tuženih A.b. a.d. B. i H. d.o.o. S. za utvrđenje ništavosti ugovora o finansijskom lizingu pokretnina broj ... od 06.12.2002. godine, ugovora o finansijskom lizingu pokretnina broj ... od 04.02.2003. godine, ugovora o finansijskom lizingu pokretnina broj ... 07.03.2003. godine i ugovora o cesiji od 06.12.2004. godine, pravilan je pravni stav drugostepenog suda da je osnovan prigovor presuđene stvari u dijelu tužbenog zahtjeva kojim se traži utvrđenje ništavosti istih ugovora o lizingu i ugovora o cesiji jer je o njihovoj ništavosti pravosnažno odlučeno navedenom presudom.

Pravilno je drugostepeni sud cjenio identitet parničnih stranaka, identitet tužbenog zahtjeva i identitet činjeničnog osnova, kada je našao da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi za zaključak da se radi o presuđenoj stvari jer se u predmetnoj parnici radi o istovjetnom tužbenom zahtjevu u pogledu ništavosti navedenih ugovora o lizingu i ugovora o cesiji kao i u pravosnažnoj presudi Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 278460 18 P od 04.12.2018. godine, jer su tužbeni zahtjevi u navedenim parnicama zasnovani na identičnom činjeničnom osnovu, ispunjen je uslov vezan za identitet parničnih stranaka, jer su na strani tužitelja u oba postupka ista lica.

Iako je na strani tuženih, pored tuženih A. b. a.d. B. i H. d.o.o. S. koji su tuženi u oba parnična postupka, kao tužena u ovoj parnici označena i B. d.o.o. B., pravilan je zaključak drugostepenog suda, da kada je o utvrđivanju ništavosti navedenih ugovora već odlučeno pravosnažnom presudom o njihovoj pravnoj valjanosti se ne bi moglo ponovo drugačije odlučivati u ovoj parnici po tužbi istih tužitelja podnesenoj protiv novog tuženog B. d.o.o. B.a. Stoga proizlazi da je tužbeni zahtjev u tom dijelu neosnovan u odnosu na novotuzenog u ovoj parnici B. d.o.o. B., na kojeg je H. d.o.o. S. nakon okončanja postupka u predmetu broj 71 0 P 278460 18 P od 04.12.2018. godine prenijela svoje potraživanje po osnovu ugovora o zajmu od 31.10.2007. godine. Slijedom navedenog, pogrešan je zaključak drugostepenog suda da je u odnosu na ovog tuženog pravosnažno presuđeno, u naprijed navedenom dijelu, pa je tužba u odnosu na njega pogrešno odbačena. Međutim, kako su u konkretnom slučaju zbog naprijed navedenog za tužitelje identične pravne posljedice odbacivanja tužbe i odbijanja tužbenog zahtjeva u odnosu na ovog tuženog za ugovore za koje je ranijom presudom pravosnažno odbijen njegov tužbeni zahtjev za utvrđenje ništavosti, valjalo je odbiti reviziju u tom dijelu i u odnosu na ovog tuženog.

Kod takvog stanja stvari, drugostepeni sud je, pravilnom primjenom odredbe člana 196. stav 2. ZPP odbacio tužbu u naprijed navedenom dijelu, što se, uostalom, ni revizijom tužitelja ne osporava.

Neosnovane su revizione tvrdnje tužitelja da je odluka o odbijanju tužbenog zahtjeva za utvrđenje ništavosti ugovora o zajmu koji je zaključen između H.A.A.L. d.o.o. S. u svojstvu zajmodavca i DIP J.C. iz R. u svojstvu zajmoprimca broj ... od 13.10.2007. godine, donesena uz pogrešnu primjenu odredbe člana 87. ZB i odredbi članova 47, 436. stav 1. i 1065, u vezi sa 103. stav 1. ZOO. Ovo iz razloga što zajmodavac po navedenom ugovoru o zajmu nije bila banka, već H.A.A.L. d.o.o. S. koji nije imao to svojstvo i koji je nakon zaključenja ugovora o zajmu dana 14.09.2011. godine promjenio poslovno ime u H. d.o.o. S., pa je valjanost ugovora

o zajmu od 31.10.2007. godine pravilno cijenjena prema odredbama članova 557-566. ZOO koje regulišu ugovor o zajmu, kojima nisu propisana ograničenja u pogledu lica koje može da da zajam.

Razloge drugostepenog suda za odluku o tužbenim zahtjevima u tom dijelu, u potpunosti kao pravilne prihvata i ovaj sud, pa su neosnovani i ostali revizijski navodi kojima se osporava pravilnost drugostepene presude u odnosu na ugovor o zajmu.

Paušalno je pozivanje revidenata da je pobijana odluka zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka koje bi bile od uticaja na njenu pravilnost i zakonitost.

Iz navedenih razloga odlučeno je kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. i 254. ZPP.

Tuženima nisu dosuđeni troškovi sastava odgovora na reviziju budući da oni u konkretnom slučaju nisu bili potrebni za vođenje parnice (član 387. stav 1. ZPP).

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić